

Early Years

Wystawa zbiorowa prezentowana przez Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Artyści: Wojciech Bąkowski, Yael Bartana, Tania Bruguera, Oskar Dawicki, Sharon Hayes, Sanja Iveković, Daniel Knorr, KwieKulik, Zbigniew Libera, Anna Molska, Paulina Ołowska, Agnieszka Polska, Jan Smaga, Anna Zaradny, Artur Żmijewski

27.02. – 18.04.2010

KunstWerke Institut for Contemporary Art, Berlin

Auguststraße 69

D-10117 Berlin

www.kw-berlin.de

Używając zwrotu „wczesne lata” w odniesieniu do karier muzyków, artystów czy pisarzy, wyobrażamy sobie zazwyczaj najbardziej porywający okres ich twórczości, naznaczony naiwnością, wiarą w swą wyjątkowość, ale i odznaczający się największym autentyzmem, niezależnością i heroizmem. Ta klisza może zostać zastosowana także wobec instytucjonalnych dylematów, jakie wiążą się z kolejną falą powoływania nowych muzeów sztuki, będących niejako „efektem ubocznym” skomplikowanych procesów transformacyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej. Wystawa „Early Years” przygotowana dla KunstWerke przez zespół Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, oparta jest na poszukiwaniach mitu założycielskiego nowej instytucji.

Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie zostało powołane do życia w kwietniu 2005 roku, a jego powstaniu od początku towarzyszyła wiara, że będzie ono stanowić narzędzie do wspierania i dynamizowania procesów modernizacyjnych. Gwałtowna, pełna antagonizmów, ścierających się racji i zwykłych uprzedzeń debata, jaka towarzyszy „wczesnym latom” Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, nie miała w powojennej Polsce precedensu. Na długo przed wzniesieniem budynku (planowanym na 2014 rok) projekt stał się areną konfliktów, polaryzujących środowisko artystyczne, architektoniczne i polityczne. Należy podkreślić fakt, że poprzednie muzeum w Warszawie, leżące przy Alejach Jerozolimskich Muzeum Narodowe, zostało oddane do użytku już ponad 70 lat temu - w 1938 roku. Nowe muzeum w Warszawie ma powstać na Placu Defilad, miejscu położonym w samym centrum miasta, nieodwołalnie obciążonym ideologicznie. Plac, wraz trybuną do przyjmowania defilad i pochodów przez dygnitarzy partyjnych, powstał w 1955 roku, stanowiąc tło dla ikonicznego budynku Pałacu Kultury i Nauki. Budynek do dziś traktowany jest jako symbol radzieckiej dominacji nad Polską, co sprawia, że raz po raz postuluje się potrzebę wyburzenia, lub też urbanistycznego „unicestwienia” go poprzez ekspansywną zabudowę. Najbardziej widocznym konfliktem związanym z warszawskim Muzeum jest więc życzeniowy architektoniczny „temperament” budynku.

Kiedy w lutym 2007 roku ogłoszono wyniki konkursu architektonicznego część mediów, mieszkańców miasta, a nawet członków Rady Programowej Muzeum, zamarta w przerażeniu. Zwycięski gmach jest zdyscyplinowany i powściągliwy, a jego autor – szwajcarski architekt Christian Kerez - odniósł się do gmachu Pałacu Kultury i Nauki w nieoczywisty, pełen niuansów sposób.

Całość oparta na kształcie litery L jest „lewitującą” betonową bryłą, którą zaczęto cynicznie porównywać do supermarketu. Zarzut, jaki nieustannie przewijał się w artykułach w prasie codziennej i sondażach, mógłby wprowadzić w osłupienie niejednego badacza estetycznych upodobań Polaków – otóż, projekt uznano za zbyt mało *awangardowy*.

Krótką historią Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, docelowo największego muzeum poświęconego aktualnej sztuce w Europie Środkowo-Wschodniej, jest kwintesencją problemów

związanych z wyobrażeniem instytucji sztuki jako skutecznego narzędzia politycznego, które to miałyby być użyte do osiągnięcia doraźnych ekonomicznych czy propagandowych celów (co pozostaje w sprzeczności z działalnością i motywacjami samego muzeum). Zawieszono je więc ono pomiędzy nadzieją a rozczarowaniem, zaangażowaniem a kompromisem, ale cechuje je też silna wiara w to, że muzeum można wymyślić zupełnie na nowo, niezależnie od zewnętrznych nacisków, tradycji, politycznych rozgrywek.

Wystawa „Early Years“ jest w pewnym sensie raportem z placu budowy, czy też z „pola walki”, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie. Zdjęcie Jana Smagi i film Artura Żmijewskiego powstały na Placu Defilad, w miejscu gdzie wzniesiony ma zostać gmach według projektu Kereza, miejscu będącym obecnie obszarem napięć pomiędzy różnymi środowiskami (czego przykładem były zamieszki wywołane próbą wyprowadzenia kupców z położonej na placu hali targowej). Większość z prezentowanych na wystawie prac powstało we współpracy z Muzeum, jako swego rodzaju badania nad Warszawą i nowoczesnością, czego przykładem są nowe realizacje Yael Bartany, Tani Bruguery czy Sharon Hayes. Na tym wczesnym etapie, instytucja jest kształtowana w znacznej mierze poprzez współpracujących z nią artystów, uzbrojonych w wyobraźnię, intuicję i wizję, które stymulują wytyczanie nowych kierunków rozwoju dla muzeum. Symptomatycznym tego przykładem jest film „Mur i wieża” Yael Bartany – będący w tej samej mierze polityczną halucynacją, co opowieścią o pionierskich latach, nieskażonych cynizmem i wyrachowaniem. Pierwszy kibuc w Europie, będący „ciałem obcym” w miejskiej tkance Warszawy, mógłby być metaforą kłopotliwej, ale i strategicznie wyjątkowej, pozycji nowego muzeum.

Wystawa Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie w KunstWerke w Berlinie odbywa się w ramach projektu "The Promised City", inicjatywy kulturalnej Warszawy i Berlina z kooperacjami w Bombaju i Bukareszcie: artyści, kuratorzy, twórcy kultury i naukowcy z Polski, Niemiec, Indii i Rumunii, zaprezentują w programie "The Promised City" wiele nowych, interdyscyplinarnych produkcji artystycznych, których wspólnym tematem jest refleksja na temat marzeń, iluzji i poszukiwania szczęścia w nowoczesnych metropoliach.

Organizatorami projektu są:

Instytut Polski w Berlinie
Goethe-Institut
Urząd m.st. Warszawy

Zadanie zostało zrealizowane dzięki wsparciu finansowemu Miasta Stołecznego Warszawy.